

»GRÄNSKRIGET» I HIMALAJA

DET HAR INTE kommit som någon överraskning att gränskonflikten mellan Indien och Kina förvärrats. Kommunistländer känner sig ju alltid manade att uppträda karskt mot sina grannar och gränserna tycks överallt behöva skyddas med taggtråd, posteringar och minor. Följaktligen måste alla gränser nog definieras, även om de som i det här fallet består av världens högsta och otillgängligaste bergskedja.

Det är tre områden som är omstridda. I Assam i nordöstra Indien gör Kina anspråk på sydsidan av Himalaja ner till slättlandet, ett område stort som Portugal. I den centrala indiska provinsen Uttar Pradesh väster om Nepal rör sig tvisten om några bergsdalar, ett ganska litet område. I Ladakh i den indiska delen av Kashmir, slutligen, är det 30 000 kvkm av praktiskt taget obebott högländ, f. n. besatt av kineserna, som båda parter gör anspråk på.

Kineserna hävdar i samtliga fall att tvisten har sitt upphov i de »engelska imperialisternas» göranden — de indiska och kinesiska folken har alltid levat fredligt tillsammans. Kina har, säger Chou En-lai i sin argumentering, alltid admi-

nistrerat de omstridda områdena, vars befolkning där sådan förefinns, är tibetansk till språk, härstamning och religion.

Indierna hävdar precis detsamma som kineserna, nämligen att de själva i alla tider administrerat de omstridda områdena. De åberopar gamla skattekvitton, fördrag från 1600-talet, forskningsresandes berättelser, m. m. för att styrka sin sak. Parternas argument framlades 1960 vid en konferens i New Delhi mellan representanter för båda regeringarna, efter ett möte mellan Nehru och Chou En-lai. Indien lät 1961 publicera en rapport från dessa överläggningar. Denna innehåller emellertid inte själva bevisen — kopior, kartor och dokument — utan i stället parternas tolkningar av dessa, och säger alltså mycket litet för den som vill tränga in i den folkrättsliga aspekten på tvisten.

I själva verket är dock denna ganska betydelselös. De områden det är fråga om är otillgängliga, glest befolkade och nationalekonomiskt obetydliga. Däremot har passen från Himalaja strategisk betydelse, och det är säkerligen den viktigaste drivfjädern för Kina. Någon administration att tala om har

sällan existerat i dessa områden. Tidvis har handeln, framför allt genom Ladakh, haft stor betydelse, men i dag är den helt avskuren. Kommunistkinas påstående att Kina, dvs. Tibet, skulle ha haft överhöghet i Assam är riktigt när det gäller den andliga makten, vilken har haft sitt centrum i Lhasa. Denna makt har emellertid kineserna brutalt krossat. Den s. k. McMahan-linjen i Assam, som indierna vill ha till gräns godkändes av den tibetanske representanten vid Simla-konferensen 1914. Kineserna godkänner inte överenskommelsen. Men Tibet var 1914 de facto helt självständigt, om också formellt en del av kejsardömet Kina, där emellertid revolutionen brutit ut 1911 och kaos rådde 1914. Kinas anspråk på Assam är alltså mycket löst grundade.

Detsamma kan emellertid sägas om Indiens krav på nordöstra Ladakh. Det var här som kineserna 1956–1957 byggde den väg från Sinkiang till Tibet, som indierna inte upptäckte förrän de 1958 fick läsa om den i en officiell kinesisk tidskrift. Den indiska administrationen i området tycks med andra ord ha fungerat ganska sällan.

Under tiden 1957–1962 inträffade ett flertal patrullstrider vid gränsen. Någon strid i större skala inträffade dock först sedan den indiske premiärministern Nehru i oktober i år gav sina trupper order att gå till anfall. (Det var samme Nehru som vid ett besök i USA för något

år sedan patetiskt förklarade: »Peace is our passion!») Den formella anledningen var att kineserna gått någon km söder om McMahan-linjen i indisk version; enligt kinesisk uppfattning befann sig de kinesiska trupperna fortfarande 5 km norr om den.

Kineserna var uppenbarligen mer beredda på strid än indierna. Efter en dryg månad hade de drivit indiska armén tillbaka ända ner på Assams slättland, ringat in en indisk division och, längs en annan anfallsriktning i öster, nått så långt att de hotade de indiska oljekällorna i Digboi. Hade den kinesiske frontbefälhavaren fått fullfölja anfallet, hade han kunnat förinta hela den indiska armékåren i Assam och erövra hela provinsen. Även uppe i Ladakh blev striden ett tag ganska livlig, men avstannade — av naturliga skäl i den väglösa ödemarken — sedan ytterligare några indiska posteringar fallit.

I detta läge kommenderade emellertid Peking eldupphör, och helt om marsch för sin framgångsrike general, som torde ha känt föga entusiasm inför denna order. Efter några dagars förvirring vid fronten tycks striden ha avbrutits definitivt, ehuru vissa rapporter tyder på att kineserna fortfarande står ganska långt söder om McMahan-linjen.

Chou En-lai har erbjudit nya förhandlingar, som skulle börja sedan trupperna i Assam dragit sig tillbaka till positionen i början av no-

vember, och trupperna i Ladakh 20 km från stridslinjen. När detta skrivs tvekar indierna fortfarande om hur de skall ställa sig.

Man kan konstatera att hela konflikten är en elakartad, men mycket typisk kollision mellan ideologisk fanatism, representerad av Kommunistkina, och yrvaken, borerad nationalism, representerad av Indien. Ingenting skall här sägas till försvar för den kommunistiska aggressionen, men man måste också konstatera att indierna har en utpräglad förmåga att stöta sig med sina grannar och bedriva en utrikespolitik som är skrämmande naiv.

Konflikten med Kina har inte kommit som någon överraskning för Indien, även om dess ledning nu såsom merit försöker återropa en vänskap som bl. a. tog sig uttryck i att den vägrade att stämpla Kina som angripare i Korea. Trots detta upprätthåller Indien en konstant ovänskap med Pakistan, och är därför tvunget att ha större delen av sin armé bunden i Kashmirkonflikten. Såväl till Assam som till Ladakh inskränker sig de indiska vägförbindelserna till en — båda ligger så nära Pakistan, att en pakistansk framstöt på mycket kort tid kan äventyra dem. Pakistan har dock inte handlat så — beroende bl. a. på att landet är bundet av medlemskap i Cento, men möjlighe-

ten fanns, och finns fortfarande. Pakistan är ju synnerligen irriterat av olika länders vapensändningar till Indien, och kan tänkas åtmistone försöka aktualisera Kashmirkonflikten på nytt.

Indien är neutralt och måste själv sörja för sitt försvar. Det har dock uppenbarligen, alla stora ord till trots, inte förberett detta på rätt sätt. Resultatet har blivit att kinesiska trupper står långt inne i landet, fast krig inte råder. Arméns anseende har fått sig en knäck. Pakistan mullrar i bakgrunden. Situationen är inte avundsvärd — men den är i hög grad självförvälad.

Ljuspunkterna är naturligtvis att det kinesiska anfallet verkligen avbröts. Risken för ett större krig har därmed minskat avsevärt. Peking vågade uppenbarligen inte ta risken av att Indien, och därmed kanske hela Sydostasien, kastade sig i västmakternas armar. Både indiska armén och västmakterna har vidare med förtjusning noterat att Krishna Menon, känd som mycket kommunistvänlig neutralist, fått avgå. Åskådningsundervisningen om hur det kan gå även för en neutral stormakt i en konflikt med Kommunistkina kanske inte heller är alldeles förspild, varken på indiska folket eller de afro-asiatiska nationer som hittills betraktat Indien som något av ett föregångsland.